

Prezes Rady Ministrów

UZASADNIENIE

Mając na uwadze ważny aspekt społeczny w celu usprawnienia szeroko pojętego wymiaru sprawiedliwości poprzez odciążenie z jednej strony organów powołanych do ścigania sprawców wykroczeń jak i organów rozstrzygających w sprawach o wykroczenia wnoszę o wprowadzenie stosownej zmiany w ustawie kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia w treści zaproponowanej poniżej – celem wywiązania się z zasady kary poprzez jej nieuchronność i dotkliwość. Nadrzędnym celem wnoszonej petycji, który przyświeca tym działaniom mającym zapewnić porządek publiczny jest szybkość działania organu, dotkliwość i nieuchronność kary oraz ekonomika całego postępowania...

Koszty społeczne wszystkich zdarzeń drogowych w Polsce w 2018 r. wyniosły ponad **56,6 mld zł**.

1. Zgodnie z art. 1 KW – wykroczeniem jest czyn społecznie szkodliwy, w przeciwieństwie do przestępstwa czyn ten nie musi być społecznie szkodliwym w stopniu wyższym niż znikomym, a co za tym idzie jeśli czyn zabroniony jest szkodliwy społecznie w stopniu nawet znikomym to dalej jest wykroczeniem – jest to założenie ustawodawcy odróżniające wykroczenie od przestępstwa. Jednak często Sądy pomijają tę kwestię przy wydawaniu uniewinniających wyroków.
2. Dura lex, sed lex – twarde prawo, ale prawo. Zasada w której należy bezwzględnie stosować się do przepisów ustawy niezależnie od ich uciążliwości oraz konsekwencji dla zobowiązanego.
3. Zasada wybitej szyby - koncepcja w kryminologii i socjologii miasta zakładająca, że brak reakcji na łamanie mniej ważnych norm społecznych, np. tłuczenia szyb w oknach w danej dzielnicy, sprzyja wzrostowi przestępczości i łamaniu innych norm na zasadzie zaraźliwości. Ludzie nabierają więc szacunku do prawa i liczą się z konsekwencjami jego łamania.
4. Jesteśmy społeczeństwem, które cały czas uczy się kultury prawnej. Niestety nauka na początku musi być bolesna (tak samo jak bolesne dla uszu są początki gry na skrzypcach). Nie zasługujemy jako polscy kierowcy na łagodne traktowanie.
5. Kara – z zasady powinna działać prewencyjnie i zniechęcająco do popełniania czynów zabronionych poprzez jej nieuchronność i dotkliwość.

6. W 2018 roku zgłoszono Policji **31 674 wypadków** drogowych, które miały miejsce na drogach publicznych, w strefach zamieszkania lub strefach ruchu. W wyniku wypadków drogowych **2 862 osób poniosło śmierć**. W wypadkach rannych zostało 37 359 osób (w tym **ciężko 10 963**).

7. W 2018 roku do jednostek Policji zgłoszono 436 414 kolizji drogowych.

Na kierowcach nie robi wrażenia ani nieuchronność kary, **bo nieuchronna nie jest, ani też dotkliwa**. We Francji ustawodawca z tym problemem sobie poradził. Doświadczenia innych państw pokazują jednak, że to, co jest skuteczne i rzeczywiście **działa na kierowców, to nieuchronna i wysoka kara za wykroczenia**. Taka kara działa również na Polaków za granicą. - Przejeżdżając granicę rzeczywiście od razu noga z gazu i nagle z kierowcy, który jest często brawurowy i nie do końca przestrzega przepisów, stajemy się karni i poukładani. W Niemczech, na Słowacji i na Litwie kary są dotkliwe i nieuchronne.

W związku z powyższym proponuję zmianę rozdziału 17 – (Postępowania mandatowe) KPOW celem **przywrócenia nieuchronności kary**. Pozostawiając dwuinstancyjność zgodnie z konstytucją, która będzie realizowana poprzez prawo do odwołania się od nałożonego mandatu do Sądu.

Propozycją moją jest wprowadzenie zmian w KPOW w sprawie mandatów karnych, polegająca na braku możliwości odmowy przyjęcia mandatu karnego i stworzenia instytucji odwołania się od decyzji w formie mandatu do Sądu poprzez organ wystawiający mandat. Z perspektywy Sędziego, Policjanta, a także myśląc o oszczędnościach państwa, taka zmiana byłaby bardzo korzystna.

- zmniejszenie ilości spraw prowadzonych w sądach,
- mniejsza przewlekłość w innych sprawach,
- mniej spraw wykroczeniowych prowadzonych przez policję,
- policjanci przesunięci do dochodzeń lub w patrole na ulicę,
- więcej patroli bądź więcej funkcjonariuszy do prowadzenia śledztw i dochodzeń.

Proponowana przeze mnie zmiana ma na celu usprawnienie szeroko pojętego wymiaru sprawiedliwości. Poprzez odciążenie z jednej strony organów powołanych do ścigania sprawców wykroczeń jak i organów rozstrzygających w sprawach o wykroczenia. Cechą nadrzędną, która powinna przyświecać działaniom mającym zapewnić porządek publiczny jest **szybkość działania organu oraz nieuchronność kary**. Nie bez znaczenia jest tu również ekonomika całego postępowania. W Polsce istnieje kilka instytucji uprawnionych do wykrywania wykroczeń oraz ścigania ich sprawców. Do największych z nich należy Policja i Straż Miejska. Rocznie sama Policja ujawnia około 8 milionów sprawców wykroczeń. Wykroczeń spełniających przesłanki do zastosowania wobec ich sprawców postępowania mandatowego rocznie jest ok. 5 milionów. Obecnie oficjalnie ok. 10 % sprawców tych wykroczeń korzysta z prawa odmowy przyjęcia mandatu karnego jako formy odpowiedzialności za popełnione wykroczenie. W tym miejscu należy zauważyć też ilość spraw, które przez odmowę przyjęcia mandatu kończą się pouczeniem – poprzez brak czasu organów na sporządzenie odpowiedniej dokumentacji z wykroczenia.

Ponadto zauważa się istotną tendencję wzrostową tego zjawiska. Rocznie do Sądów trafia do rozpatrzenia ponad pół miliona spraw o wykroczenia (co stanowi prawie 5% ogółu spraw), które są skutkiem skorzystania przez obwinionego z prawa do odmowy przyjęcia mandatu karnego. **W wydziałach karnych Sądów rocznie jest rozpatrywanych ok 2,5 mln spraw karnych, a w tym spraw o wykroczenie ok. 0,5 mln co stanowi 20% ogółu spraw karnych.**

Funkcjonariusze coraz częściej słyszą od sprawców wykroczeń, że odmawiają przyjęcia grzywny w drodze mandatu karnego bo liczą na łagodniejszą karę wymierzoną przez Sąd, są i tacy, którzy arogancko, mimo załapania ich na gorącym uczynku popełnienia wykroczenia, zarzucają funkcjonariuszom iż nie udowodnią im w sądzie sprawstwa. Wielu również sprawców wykroczeń, zdając sobie sprawę z przeciążenia pracą sądów cynicznie liczy na przedawnienie sprawy. Postawa taka jest wysoce destrukcyjna dla ładu i porządku publicznego i nie ma nic wspólnego z instancyjnością wydawanych rozstrzygnięć. Brak prawa do odmowy przyjęcia grzywny w drodze mandatu karnego funkcjonuje bowiem w wielu krajach Unii Europejskiej. Zaś zasada kontroli instancyjnej zapadłych orzeczeń realizowała by się poprzez prawo do złożenia przez ukaranego odwołania od nałożonej grzywny do Sądu. Pozytywne przesłanki przemawiające za proponowaną nowelizacją:

1. Odciążenie Sądów z konieczności rozpatrywania spraw co do zasady oczywistych bowiem jedną z podstawowych przesłanek do zastosowania postępowania mandatowego jest naoczne stwierdzenia przez funkcjonariusza popełnienia wykroczenia oraz złapanie jego sprawcy na gorącym uczynku bądź w bezpośrednim pościgu za nim.
2. Odciążenie funkcjonariuszy z dokumentowania wykroczenia oraz z wykonywania czynności związanych z kierowaniem wniosku o ukaranie. Są to czynności zajmujące istotną część służby interwenującego patrolu a co za tym idzie wyłączającego go z innych działań z zakresu zapewnienia ładu i porządku publicznego. Dla przykładu podam, że interwenujący funkcjonariusze w przypadku skorzystania przez sprawcę z prawa do odmowy poddania się postępowaniu mandatowemu na czynności związane z kierowanym do Sądu wnioskiem o ukaranie muszą poświęcić około godziny służby i są wyłączeni z innych zadań. Wynika to z tego, że muszą sporządzić szczegółową notatkę ze zdarzenia, wypisać wezwania dla obwinionego, pouczyć go o przysługujących prawach i obowiązkach oraz ustalić dane niezbędne do sporządzenia wniosku o ukaranie. Następnie funkcjonariusze Ci muszą zostać przesłuchani na okoliczność ujawnionego wykroczenia. To jest kolejny cenny czas wyłączający ich z zadań z zakresu ochrony ładu i porządku publicznego oraz angażujący kolejnych dwóch funkcjonariuszy zajmujących się wykroczeniami. W dobie palącego problemu jakim są wakaty w Policji jest to rozrzutność nie podyktowana niczym istotnym z punktu widzenia dobra społecznego.
3. Poprzez zwiększenie dynamiki wykrywania, ścigania i karania sprawców wykroczeń oraz zwiększenie nieuchronności kary za ich popełnienie realnie zmniejszenie najbardziej uciążliwych społecznie czynów zabronionych do jakich niewątpliwie należą wykroczenia.
4. Należy zauważyć, że wyroki Sądów w sprawach o wykroczenia są deprawujące społeczeństwo. To organ będący na miejscu np. policja – będący władzą wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej, mający szeroki pogląd na rodzaje wykroczeń, ich szkodliwość społeczną, mający codziennie styczność z problematyką, może stwierdzić wysokość grzywny w postępowaniu mandatowym. Zachowanie Sądów i sędziów siedzących za biurkiem, nie mających takiego poglądu na szeroko pojęty problem wykroczeń orzeka kary niższe niż organ

wykonawczy na ulicy. Nie będąc specjalistami od ruchu drogowego – sędziowie sami napędzają kolejne sprawy w sądach poprzez zachęcanie społeczeństwa do odmów przyjęcia mandatów zachęcając ich do tego, że pomimo uznania winy to wymierzają kary niższe niż władza wykonawcza, zwalniają z kosztów postępowania sądowego itd.

projekt

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia

Art. 1. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2020 r. poz. 729, 956, ze zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 86. § 1. otrzymuje brzmienie
„Art. 86. § 1. O popełnieniu przez osobę wskazaną w art. 10 § 1 wykroczenia podlegającego orzecznictwu sądów wojskowych, w tym także o odwołaniu się od mandatu karnego lub nieuiszczeniu w terminie grzywny nałożonej w drodze mandatu zaocznego, zawiadamia się prokuratora do spraw wojskowych.”
- 2) Uchyła się art. 97. § 2.
- 3) art. 97. § 3. otrzymuje brzmienie:
„§ 3. Funkcjonariusz nakładający grzywnę jest obowiązany wskazać jej wysokość, określić zachowanie stanowiące wykroczenie, czas i miejsce jego popełnienia oraz kwalifikację prawną, a także poinformować sprawcę wykroczenia o prawie odwołania się od mandatu karnego w terminie 7 dni od jego wystawienia, do Sądu Rejonowego właściwego miejscowo gdzie zostało popełnione wykroczenie poprzez organ którego reprezentuje funkcjonariusz, który wystawił mandat.”
- 4) Art. 98. § 3. Otrzymuje brzmienie:
„§ 3. Mandatem karnym, o którym mowa w § 1 pkt 2, może być nałożona grzywna jedynie wobec osoby innej niż wymieniona w § 2 albo mającej miejsce stałego zamieszkania lub pobytu na terytorium innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Mandat powinien zawierać pouczenie o prawie złożenia odwołania od mandatu w terminie 7 dni od wystawienia, o obowiązku uiszczenia grzywny w terminie 14 dni od daty przyjęcia mandatu oraz o skutkach nieuiszczenia grzywny w terminie. Staje się on prawomocny z chwilą uiszczenia uprawnionemu organowi grzywny lub po 7 dniach od jego wystawienia i nie złożenia w tym terminie odwołania.”
- 5) art. 99. Otrzymuje brzmienie:

„Art. 99. W razie nieuiszczenia w wyznaczonym terminie grzywny nałożonej mandatem zaocznym, organ, którego funkcjonariusz nałożył grzywnę, występuje do sądu z wnioskiem o ukaranie. We wniosku tym należy zaznaczyć, że obwiniony nie uiścił grzywny nałożonej mandatem zaocznym.”

6) Po art. 99 dodaje się art. 99a w brzmieniu:

„Art. 99a. W razie wpłynięcia od ukaranego odwołania od mandatu karnego w terminie 7 dni od wystawienia mandatu, organ ten sporządza wniosek o ukaranie i wraz z odwołaniem przesyła do Sądu właściwego miejscowo do miejsca popełnienia wykroczenia.”

Prezes Rady Ministrów

UZASADNIENIE

Wnoszę prośbę o wprowadzenie stosownej zmiany w ustawie kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia w treści zaproponowanej poniżej – celem podniesienia kwot mandatów karnych za wykroczenia.

Kara – z zasady powinna działać prewencyjnie poprzez zniechęcanie do popełniania czynów zabronionych poprzez jej nieuchronność i dotkliwość.

W 2018 roku zgłoszono Policji **31 674 wypadków** drogowych, które miały miejsce na drogach publicznych, w strefach zamieszkania lub strefach ruchu. W wyniku wypadków drogowych **2 862 osób poniosło śmierć**. W wypadkach rannych zostało 37 359 osób (w tym **ciężko 10 963**)

W 2018 roku do jednostek Policji zgłoszono 436 414 kolizji drogowych.

Koszty społeczne wszystkich zdarzeń drogowych w Polsce w 2018 r. wyniosły ponad **56,6 mld zł**.

Na kierowcach nie robi wrażenia ani nieuchronność kary, **bo nieuchronna nie jest, ani też wysokość kary**. **W 1997 roku, gdy wchodził nowy taryfikator, płaca minimalna była niższa niż najwyższy mandat**. Dziś zarabiamy znacznie więcej, a mandaty są na tym samym, nie zmiennym poziomie. Pewnie właśnie dlatego wśród Polaków pojawiają się opinie, że mandaty są za niskie, więc "kierowcy nic sobie z nich nie robią".

We Francji sobie poradzili. Doświadczenia innych państw pokazują jednak, że to, co jest skuteczne i rzeczywiście **działa na kierowców, to nieuchronna i wysoka kara za wykroczenia**. Taka kara działa również na Polaków za granicą. - Przejeżdżając granicę rzeczywiście od razu noga z gazu i nagle z kierowcy, który jest często brawurowy i nie do końca przestrzega przepisów, stajemy się karni i poukładani. W Polsce maksymalny mandat za prędkość to 500 złotych. W Niemczech, na Słowacji i na Litwie kary są minimum ponad czterokrotnie wyższe, a nie wszędzie zarabia się więcej niż w Polsce.

Jeśli ktoś przekroczy we Francji prędkość o 50 km/h to kierowcy zostaje zabrane nie tylko prawo jazdy, ale również zostanie mu zarekwirowany samochód. Będzie musiał też chodzić na drogie kursy przygotowawcze i otrzyma mandat w wysokości 1500 euro. Dla recydywistów przewidziano kary zwielokrotnione. To zadziałało, bo liczba wypadków i ofiar śmiertelnych drastycznie spadła.

W związku z powyższym zasadnym byłoby wzięcie pod uwagę zwiększenie kwot mandatów karnych poprzez nowelizację art. 96 Kpow oraz nowelizację taryfikatora co stanowiłoby **przywrócenie zasady kary – jej dotkliwość i oddziaływania prewencyjnego.**

projekt

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia

Art. 1. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2020 r. poz. 729, 956, ze zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 96. § 1. otrzymuje brzmienie:

„Art. 96. § 1. W postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 2000 zł, a w przypadku, o którym mowa w art. 9 § 1 Kodeksu wykroczeń – do 4000 zł.”